

Hlutverk Seðlabankans í endurreisn fjármálakerfisins

Hádegisverðarfundur FVH
25. nóvember 2009

Már Guðmundsson

Hefðbundin hlutverk seðlabanka

- Seðlabankar gefa út gjaldeyri, reka gengisstefnu, eru banki ríkissjóðs og eiga viðskipti við banka
- =>
- Lánveitingar til þrautavara og lausafjárfyrirgreiðsla
- Greiðslumiðlun
- Fjármálastöðugleiki
- Peningastefna

Meginhlutverk SÍ - I. kafli laga nr. 36/2001

- „Meginmarkmið Seðlabanka Íslands er að stuðla að **stöðugu verðlagi**“ – 3. gr.l. nr. 36/2001
- „...stuðla að **framgangi stefnu ríkisstjórnarinnar** í efnahagsmálum, enda telji hann það ekki ganga gegn meginmarkmiði sínu...“
- „...sinna viðfangsefnum sem samrýmast hlutverki hans sem seðlabanka, svo sem að varðveita **gjaldeyrisvarasjóð** og að stuðla að **virku og öruggu fjármálakerfi**, þ.m.t. greiðslukerfi í landinu og við útlönd.“

Peningastefnan

- Samkvæmt lögum um Seðlabanka Íslands frá 2001 (með breytingum frá febrúar 2009) er verðstöðugleiki meginmarkmið peningastefnunnar
 - Ber einnig að stuðla að fjármálalegum stöðugleika
 - Ber einnig að stuðla að framgangi efnahagsstefnu ríkisstjórnarinnar svo lengi sem Seðlabankinn telur það ekki stangast á við markmiðið um verðstöðugleika
- Markmiðið um verðstöðugleika er nánar skilgreint með tölulegu verðbólgu markmiði í sameiginlegri yfirlýsingu Seðlabankans og ríkisstjórnar frá mars 2001
 - 2,5% verðbólga miðað við tólf mánaða breytingu vísitölu neysluverðs
- Seðlabankinn hefur fullt sjálfstæði til að beita stýritækjum sínum til að ná markmiðinu án íhlutunar ríkisstjórnar
- Í samræmi við ramma peningastefnunnar víða um heim

Ýmis afleidd verkefni

- Peningaútgáfa
- Lánaviðskipti við innlánsstofnanir (og ákvörðun lánskjara)
- Markaðsviðskipti með trygg innlend verðbréf
- Viðskipti með gjaldeyri - gengisskráning
- Útgáfa verðbréfa í innlendum og erlendum gjaldmiðli
- Heimild til innlánsbindingar, þ.m.t. á aukningu innlána
- Bankaviðskipti fyrir ríkissjóð
- Upplýsingaöflun og miðlun (hagstofuhlutverk)

Verkefni fyrir fjármálaráðuneyti

- Innlend lánamál
- Erlend lánamál
- Samskipti við fyrirtæki sem meta lánshæfismat ríkissjóðs
 - Moody's, S&P og Fitch
- Seðlabankinn framkvæmdaaðili – fjármálaráðuneytið ákvörðunaraðili

Sérstök verkefni tengd bankahrörunu

Greiðslumiðlun í fjármálaáfalli

- Við útlönd: Stöðvaðist en endurvakin smám saman
 - Tröllaukið verkefni vegna m.a. óvissu, aðgerða Breta, tilrauna til skuldajöfnunar og ótta við skaðabótakröfur
 - Sí tók að sér 90% erlendrar greiðslumiðlunar (nú 25%)
- Innlend: Nánast hnökralaus
 - Netþjónusta: rof í örfáar mínútur að nóttu til
 - Greiðslukort: Sí ábyrgðist uppgjör útgefenda og aðgengi að gjaldeyri
 - Seðlar: útstreymi frá 29. sept. til 13. okt, bjargaðist

Veðkröfur

- Í bankahruninu haustið 2008 varð Seðlabankinn stór kröfuhafi á innlendar fjármálastofnanir gegn veðum af ýmsu tagi.
- Hluti af kröfunum var framseldur til ríkissjóðs um áramót 2008/2009
- Kröfur SÍ/ríkissjóðs eru á fjóra hópa fjármálafyrirtækja:
 - Bankar sem voru teknir yfir af FME og skipt í gamla og nýja: Kaupping, Landsbankinn og Glitnir/ISB
 - Bankar sem voru teknir yfir af FME og starfseminni hætt: Sparisjóðabankinn og SPRON
 - Bankar og fjármálafyrirtæki sem eru enn í rekstri: sparisjóðir, Askar, Saga, VBS
 - Bankar sem voru teknir yfir af FME en starfsemin enn í gangi í einhverri mynd: Straumur

Gjaldeyrishöftin

- Hvers vegna?
 - Miklar stöðutökur erlendra aðila
 - Efnahagur heimila og fyrirtækja viðkvæmur fyrir mikilli lækkun gengis
 - Traust á Íslandi í molum og erlendir lánsfjármarkaðir lokaðir
- Stefnt að afnámi sem fyrst – en þarf að framfylgja á meðan þau eru
- ⇒ Gjaldeyriseftirlit sett upp tímabundið

Hvar stöndum við nú?

Efnahagsáætlunin

- Áföngum náð við að endurreisa traust á hið opinbera og gjaldmiðilinn
 - Langtímaáætlun sem tryggir sjálfbæra skuldastöðu hins opinbera
 - Styrking gjaldeyrisforða til þess að mæta skammtíma gjaldeyrisútsreymi
 - Mikilvægum áföngum við endurreisn bankakerfisins náð
 - Aukinn stöðugleiki krónu – en lágt gengi
- Fyrstu endurskoðun lokið

Peningastefnan

- Langtímamarkmið um verðstöðugleika
 - Er nú 9,7% og spáð að verði við markmið á seinni hluta næsta árs (ef horft er framhjá áhrifum óbeinna skatta)
- Tímabundið markmið um gengisstöðugleika
 - Gengið í stórum dráttum stöðugt síðan í sumar
 - Daglegar gengissveiflur er núna svipaðar og þær voru á árunum 2002-2004
 - Mikið hefur dregið úr inngripum
- Stýrivextir Seðlabankans fóru hæst í 18% í október 2008
 - Hefðu þurft að fara enn hærra ef fjármagnshöft hefðu ekki verið sett á
- Virkir stýrivextir bankans eru nú á bilinu 9% til 10,25%
 - Vextir á innlánsformum bankans skipta nú mestu máli fremur en hinir hefðbundnu veðlánavextir (sem eru nú 11%)
- Horfur á áframhaldandi lækkun vaxta

Fyrsta skref í afléttingu gjaldeyrishafta

- Nýfjárfesting
 - Frjálst innstreymi erlends gjaldeyris til nýfjárfestingar
- Aukin heimild til endurfjárfestingar
 - Arð- og vaxtagreiðslur
- Flutningar á íslenskum krónum takmarkaðir
- Hert framkvæmd og aukið eftirlit
 - Dregið úr möguleikum á sniðgöngu

Endurreisn fjármálakerfisins

- Starfshópur ráðuneyta, FME og Seðlabankans er vettvangur samráðs um endurreisn
- Samningum fjármálaráðuneytis við skilanefndir gömlu bankanna lýkur senn
- Bankasýsla ríkisins tekin til starfa
- Ákvarðanir um opinber framlög og fjárhagslega endurskipulagningu sparisjóða verða væntanlega teknar á næstu vikum

Lánshæfi ríkissjóðs

Moody's	S&P og Fitch	Skýring á einkunnum
<i>Fjárfestingaflokkur</i>		
Aaa	AAA	Hæsta einkunn og lágmarksáhætta.
Aa	AA	Há einkunn og lítil áhætta.
A	A	Einkunn í góðu meðallagi og tiltölulega lítil áhætta.
Baa	BBB	Miðlungseinkunn og viðunandi áhætta.
<i>Áhættuflokkur</i>		
Ba	BB	Greiðslur líklegar en óvissar.

Lánshæfi ríkissjóðs nálægt mörkum

Moody's *nóv'09* Baa3

Stöðugar horfur

S&P *nóv. '08* BBB-

Neikvæðar

Fitch *okt. '08* BBB-

Neikvæðar

Lánshæfiseinkunnir og CDS álag

	Moody's	S&P	Fitch	CDS 5 ára USD
Írland	Aa1	AA	AA-	152
Portúgal	Aa2	A+	AA	64
Grikkland	A1	A-	A-	175
Eistland	A1	A-	BBB+	231
Ungverjaland	Baa1	BBB-	BBB	227
Litháen	Baa1	BBB	BBB	334
Mexikó	Baa1	BBB+	BBB	141
Taíland	Baa1	BBB+	BBB	103
Búlgaría	Baa3	BBB	BBB-	231
Indland	Baa3	BBB-	BBB-	375
Ísland	Baa3	BBB-	BBB-	378
Brasilía	Baa3	BBB-	BBB-	120
Lettland	Baa3	BB	BB+	556
Filipseyjar	Ba3	BB-	BB	178
Tyrkland	Ba3	BB-	BB-	216

Aðgangur að erlendu lánsfé

- Erlendir fjármagnsmarkaðir nánast lokaðir ríkissjóði
 - Þ.e. markaður fyrir víxla-, skuldabréf og bankalán
- Hugsanlegt að afla fjár til skamms tíma á mjög óhagstæðum kjörum
 - Skuldatryggingaálag (CDS) ríkissjóðs nær 4% til 5 ára
- Lánsfé aflað sem stuðningi AGS, Norðurlanda og Pólverja
 - Samtals 3.360 m evra
- Lánin aðgengileg í fjórum pörtum eftir hverja af fjórum fyrstu endurskoðunum á áætlun Íslands og AGS
- Framhaldið ræðst af:
 - Framgangi endurreisnar íslensks efnahagslífs
 - Þróun mála á erlendum fjármálamörkuðum

Verkefni framundan

Hver eru markmiðin?

- Sjálfbær viðskiptajöfnuður og erlend skuldastaða
- Heilbrigðari efnahagsreikningar
- Sjálfbær ríkisbúskapur og skuldsetning
- Raungengi á eðlilegt stig
- Eyða slaka og atvinnuleysi
- Sjálfbær hagvöxtur
- Verðbólga hjaðni að markmiði (2,5%)
- Vextir nái að miðast meira við innlendar aðstæður
- Afnáam gjaldeyrishafta
- Virkari og dýpri gjaldeyrismarkaður
- Aðgangur að erlendum fjármálamörkuðum

Hvað gætu verið næstu skref?

- Undirliggjandi viðskiptaafgangur myndast sem styður betur við krónuna
- Frekari áfangar í afnámi gjaldeyrishafta
- Frekari lækkun vaxta samfara styrkara gengi og lækkandi verðbólgu
- Endurreisn fjármálakerfis kemst á nýtt stig með ákvörðunum um eignarhald bankanna og fjárhagslegri endurskipulagningu sparisjóðanna
- Erlend skuldastaða skýrist enn frekar
- Sagan batnar gagnvart fjárfestum og lánsþæfismatsfyrirtækjum

Hver gætu verið næstu skref

- Öflug kynning á stöðu okkar og framtíðarhorfum
- Ríkið ryður leiðina á lánsfjármarkaði?
- Á eftir fylgja opinber fyrirtæki, bankarnir og önnur fyrirtæki

Í samvinnu við önnur stjórnvöld vinnur Seðlabankinn nú á mörgum vígstöðum að því að opna fyrir aðgang Íslands að erlendum lánamörkuðum. Vonandi sjást margvísleg merki um árangur af því starfi þegar líður á næsta ár